

Глоссарий.

Абиотик омил – жонсиз табиат омиллари.

Автогамия – ўсимлик гулининг ўз-ўзидан чангланиш жараёни.

Автохория – ташқи омиллар таъсирисиз ўсимлик диаспораларини тарқалиш жараёни.

Адаптация – организмларнинг ташқи муҳит таъсирига мослашуви.

Анемофилия – ўсимлик гулининг шамол ёрдамида чангланиши.

Актиноморф гул – тўғри гул.

Акропетал – ўсимликнинг пастдан юқорига қараб гуллаши.

Аллогамия – ўсимлик гулининг четдан чангланиши.

Андроцей – гулдаги чангчилар тўплами.

Анотрои уруғкуртак – ўз ўқиға нисбатан 180° тескари жойлашган уруғкуртак.

Антэкология – ўсимликнинг гуллаши ва чангланиш жараёни экологиясини ўрганавчи фан.

Антропоген омил – инсон фаолияти билан боғлиқ омиллар.

Антропохория – ўсимлик диаспораларини инсон фаолити билан боғлиқ ҳолда тарқалиши.

Анемохория – ўсимлик диаспораларини шамол ёрдамида тарқалиш жараёни.

Апохламид гул – қўрғонсиз гул.

Апокарп генецей – уруғчи битта мевабаргчадан ҳосил бўлган.

Атроп уруғкуртак – ўз ўқиға нисбатан тўғри жойлашган уруғ куртак.

Ассиметрик гул – нотўғри гул.

Барохория – мева ва уруғларини оғирлиги сабабли она ўсимликдан ажралиши.

Биоморфа – ўсимликнинг ташқи кўриниши ва ҳолати.

Биотик омил – жонли табиат (ўсимлик, ҳайвонот, микроорганизмлар дунёси) омиллари.

Биоценоз – бир жойнинг ўзида бирга яшайдиган барча организмлар жамоаси.

Виргинил давр – ўсимликнинг гуллашгача бўлган даври.

Вегетатив органлар – ўсимликнинг тана қисмини ташкил этувчи органлар (поя, барг, илдиз).

Галофит – шўр ерда ўсувчи ўсимликлар.

Гамета – гаплоид хромасомали жинсин хужайралар.

Гидрохория – ўсимлик диаспораларини сув ёрддамида тарқалиши.

Гидрофилия – сув ёрдамида чангланиш.

Гидрофит – сув ичида ўсадиган ўсимликлар.

Гелеофит – ёруғсевар ўсимликлар.

Генератив орган – ўсимликнинг кўпайишида иштирок этувчи органлар (гул, мева, уруғ).

Гетерохломид гул – қўш гулкўрғонли гул.

Гетеростилия – гулда уруғчи ва чангчиларнинг турли баландликда жойлашиши.

Гетерокарпия – ўсимликда ҳар хил катталиқ ва шаклдаги меваларни ҳосил бўлиши.

Гимикриптофит – қишлоғчи куртаклари ер юзасида жойлашган кўп йиллик ўтлар.

Гинецей – гулдаги уруғчилар тўплами.

Гомохломид гул – оддий гулкўрғонли гул.

Гул – шакли ўзгарган ва қисқарган новда.

Гуллаш – гулли ўсимликлар онтогенезининг алоҳида даври.

Гулкоса – гулдаги косачабарглар тўплами.

Гултож – гулдаги гултожибарглар тўплами.

Диссеминация – ўсимлик диоспораларини тарқалиш жараёни.

Диоспора – ўсимликни кўпайиши ва тарқалишига ёрдам берувчи қисмлари (спора, мева, уруғ, туганак).

Зигоморф гул – қийшиқ гул.

Зигота – уруғланган тухум хужайра.

Зоохория – ўсимлик диоспораларини хайвонлар ёрдамида тарқалиши.

Интродукция – иқлимлаштириш.

Изогамия – шакли ва катталиғи бир хил бўлган гаметалар қўшилиши.

Интегумент – уруғкуртак қобиғи.

Интина – чанг донасининг ички қобиғи.

Компилатроп – ярим букилган уруғкуртак.

Коудекс – кўп йилик ўтлар илдизининг пояга бириккан ва кенгайган қисми.

Клейстогамия – чангланиш жараёнини очилмаган ғунча ичида юз бериши.

Криптофит – ўсувчи куртаклари тупроқ ва сув остида қишлоғчи ўсимликлар.

Криофил ўсимликлар – паст ҳарорат мавжуд шароитда яшовчи ўсимликлар.

Ксерофит – қурғоқчил шароитда ўсишга мослашган ўсимликлар.

Ксеногамия – ўсимлик гулини остида четдан чангланиши.

Кўпайиши – тур индивидлари сонини ортиши.

Латент даври – ўсимлик уруғларини тупроқда тиним ҳолатида бўлиши.

Махсулдорлик коэффициенти – ўсимликда ниши етилган уруғларни жами уруғкуртаклар сонига фоиз ҳисобидаги нисбати.

Мегоспора – мегоспорагенез жараёнида ҳосил бўлувчи споралар.

Мегоспорогенез – мегоспоранинг оналик хужайрасининг кетма-кет бўлиниб, 4 та мегоспора (мегоспоралар тетрадаси) ҳосил қилиш жараёни.

Мезофит – ўртача намлик шароитда ўсувчи ўсимликлар.

Микропиле – уруғкуртак интугументлари орасидаги чанг найи йўли.

Микросора – чангдонда мейоз бўлиниш натижасида ҳосил бўлувчи споралар.

Микроспорогенез – микроспора оналик хужайрасини бўлиниб, 4 та микроспора (микроспоралар тетрадаси) ҳосил қилиш жараёни.

Мирмекохория – ўсимлик диоспораларини чумолилар ёрдамида тарқалиши.

Мналалар – чирмашиб ўсувчи ўсимликлар.

Монокарпик – ўз ҳаёти давомида бир марта гуллаб, уруғ берувчи ўсимликлар.

Монохламид – фақат косачабарглардан иборат гулқўрғонга эга гуллар.

Монокарп – ҳаётида бир марта гуллаб, мева берувчи ўсимликлар.

Муҳит омиллари – организмни ўраб турган шарт-шароитлар ва таъсирлар мажмуи.

Насл қолдириш – организмнинг айнан ўзига ўхшаш индивидларни ҳосил қилиб, тур тугунини сақлаш хусусияти.

Нектар – гулда ажралувчи суюқлик.

Нектардон – нектар ажратувчи гулнинг қисми.

Нуцеллус – мегоспоранинг марказий қисми.

Онтогенез – организмнинг индивидуал ривожланиши.

Орнитофилия – гулнинг қушлар ёрдамида чангланиши.

Партекуляция – айрим ўсимликлар каудексининг бўлақларга ажраб кетиши.

Партеногенез – муртакни уруғланмаган тухум хужайралхдан ривожланиши.

Потенциал уруғ маҳсулдорлиги – ўсимликдаги ҳосил бўлган уруғ куртаклар йиғиндиси.

Поликарп – ҳаётида кўп марта гуллаб, мева ҳосил қилувчи ўсимликлар.

Поликарпик – ҳаёти давомида кўп марта гуллаб уруғ берувчи ўсимликлар.

Полинология – ўсимликлар чангларини ўрганувчи фан.

Псаммофит – қумли тупроқларда ўсувчи ўсимликлар.

Планцета – уруғкуртакнинг тугунча деворига бириккан жойи.

Репродукци – (“re” – қайта, “produco” - яратиш) организмларнинг ўзига ўхшаш индивидларини ҳосил қилиш.

Репродуктив биология – организмнинг кўпайиш жараёни қонуниятларини ўрганувчи фан.

Репродуктив органлар – ўсимликни кўпайишига хизмат қилувчи органлар.

Реал уруғ маҳсулдорлиги – ўсимликда пишиб етилган уруғлар йиғиндиси.

Сенил давр – ўсимликнинг қарилик даври.

Снергидлар – етук гаметофит – муртак ҳалтасининг тухум хужайраси

атрофида жойлашувчи ёрдамчи хужайралар.

Сукулент – танаси, пояси ва баргида сувни захира ҳолда сақловчи ўсимликлар.

Скелерофит – пояси дағал, барглари редукциялашган ўсимликлар.

Спора – митоз ёки мейоз бўлиниш натижасида спорангийда ҳосил бўлувчи махсус хужайралар.

Спорангий – споралар ҳосил бўладиган орган.

Стратегия- ўсимлик ни фитоценода яшаши ҳамда маълум ўринни эгаллаши учун керакли ресурслар мажмуи.

Сциофит – соясевар ўсимликлар.

Тапетум – чангдон деворининг энг ички қатлами.

Тека – чанг халталари.

Термофил ўсимлик – иссиқсевар ўсимликлар.

Триппинг – гулни очилиш жараёни.

Фанерофит – қишлоғчи куртаклари тупроқ юзасидан 30 см дан юқорида жойлашадиган бута ва дарахт ўсимликлар.

Фитоценоз – ўсимликлар жамоаси.

Хамефит – қишлоғчи куртаклари тупроқ юзасидан 20-30 см да жойлашадиган чала буталар.

Хрептерофилия – гулнинг кўршапалаклар ёрдамида чангланиши.

Ценокарп гинецей – уруғчининг тузилишида 2 ва ундан ошиқ мевабаргчалар иштирок этади.

Эмбриологи – муртак ривожланишини ўрганувчи фан.

Энтомофилия – ҳашшоратлар ёрдамида чангланиши жараёнини амалга ошириш.

Экология – организмларнинг бир-бири ва ташқи муҳит шароити билан ўзаро муносабат қонуниятларини ўрганадиган фан.

Экологик омил – ташқи муҳит омиллари.

Экзина – чанг донасининг ташқи қобиғи.

Уруғ банки – тупроқдаги уруғ захираси.

Уруғдан тикланиш – уруғдан униб чиққан насл ҳисобига ўсимлик популяцисидagi индивидлар сонини меъёрий даражада ушлаб турилиши.